

KO JE MALČKOV PRIJATELJ ZGOLJ NAMIŠLJEN

Je vaš otrok kot strela z jasnega dobil novega prijatelja, ki je vedno pripravljen na igro, ne zahteva sladkarij, ne potrebuje igrač in mu nikoli ni treba iti domov? Se sliši preveč nezahtevno in lepo? Ampak tudi takšni obstajajo. Ne v resnici, temveč najpogosteje v glavah otrok, ki si s pomočjo domišljije pričarajo najboljšega »namišljenega« prijatelja.

Mnogo otrok si od tretjega do petega leta starosti ustvari namišljenega prijatelja, najpogosteje se to zgodi v času, ko začnejo razvijati lastno identiteto in preizkušajo mejo med fantazijo in resničnostjo. Čeprav se nekateri starši prestrašijo, ko izvejo za »novega družinskega člana«, za katerega morajo pogosto celo pristaviti stol k jedilni mizi, pa je dandanes že dokazano, da ni potrebe za alarm. Vprašanja, ali otrok trpi za pomanjkanjem stimulacije, ali je socialno neprilagojen, čustveno zavrt ali kaj podobnega, so povsem odveč.

Namišljeni prijatelj navadno ni nič drugega kot produkt radovedne in ustvarjalne misli, s katerim si otrok želi razložiti svet okoli sebe. Bernard Stritih, dr. psihologije in docent s Fakultete za socialno delo, pravi: »Starši naj v situaciji, ko ima otrok namišljenega prijatelja, sodelujejo največ v smislu pogovora. Z otrokom naj razvijajo to temo, saj s tem dosežejo, da fantazijska igra postane igra več ljudi, ne le enega samega človeka.«

Navidezni prijatelji so namreč za otroka vse prej kot škodljivi, saj ga vzpodbujajo k razvijanju raznolikih odnosov v kritičnih trenutkih njegovega socialnega razvoja, dovolijo mu raziskovati področja, ki se nanašajo na kontrolo ali disciplino. Skozi fantazijsko igro se pokažejo otrokove potrebe, starši pa lahko odkrivajo, kaj si otrok v resnici želi, kaj hoče spremeniti in katere možnosti želi izbrati, še dodaja dr. Stritih.

PRIJATELJ ZA NEGATIVNA ČUSTVA

Navidezni prijatelj pa otroku ne pomeni vedno le pozitivne, dobrodušne in prijazne osebe, saj je iz njunega medsebojnega navideznega odnosa včasih očitno, da med njima ne vlada pretirana prijateljska vez. Dr. Stritih razlaga, da je negativni namišljeni prijatelj zelo zaželen, še posebej če otrok preko njega sprošča svoja negativna čustva in jih s tem tudi lažje predela.

Tudi kadar vaš otrok graja, krega ali zmerja svojega namišljenega prijatelja, ne pomislite, da vam skuša s tem razložiti vaš kritični ali strogi odnos do njega. Zgodba v glavah malčkov je pogosto precej drugačna, saj morda skušajo s takšnim scenarijem in s to vsebino razumeti pojem avtoritete, kazni ali zgolj tega, kaj je prav in kaj ni. Namišljena oseba lahko tudi pripomore k razumevanju otrokovih čustev. Če na primer otrok polije mleko, za to nezgodo obtoži svojega prijatelja, saj se s tem sooča s svojo krivdo, kar je povsem naravna strategija.

Čustvovanje, ki nastane ob velikih spremembah (rojstvo otroka, ločitev itd.), lahko zelo spremeni otrokov odnos do njegovega namišljenega prijatelja. Če starši ob teh spremembah natančno opazujejo svojega malčka, lahko veliko razberejo o občutkih,

ki izvirajo iz njegove globoke notranjosti. Z natančnim opazovanjem odkrijejo, kako se je otrok soočil s spremembo, in ukrepajo, kadar je to potrebno.

KJE JE MEJA?

Kdaj nastopi tisti čas, ko bi morali biti zaskrbljeni, in kako naj vemo, ali vse skupaj z namišljenim prijateljem ne gre že malo predaleč? Treba je opazovati intenzivnost in trajanje vpletenosti otroka s svojim »kolegom«. Otrok, ki se izogiba pomembnim interakcijam z drugimi otroki in se ves čas raje igra z izmišljeno osebo, je lahko pod psihičnim stresom in takrat je treba poiskati strokovno pomoč.

Dr. Stritih pravi, da je stik otroka z namišljenim prijateljem dokaj normalen nekje do časa, ko nastopi doba pubertete. Zgodi se tudi, da se v tem obdobju otroci zaprejo vase in o tej temi ne govorijo več na glas. Starši naj v takšnega otroka ne silijo z vprašanji, saj bodo s tem pogosto dosegli negativen učinek. Z nepravilnim pristopom lahko celo usmerijo otroka v napačno smer, saj s pretiranim drezanjem vanj dosežejo le to, da se otrok zapre vase. »Pretirana odprtost včasih ni dobra, saj zaradi prevelikega vmešavanja staršev otroci le težko razvijejo lastno identiteto in se kasneje tudi težko razmeji od staršev. Če pa starši ne vedo, kako se soočiti z nastalo situacijo, naj obiščejo psihologa, ki mu otrok zaupa. S pogovorom bodo tudi izvedeli, kako reševati zadevo v pravi smeri.«

Navidezni prijatelji navadno izginejo s časom, toda če se vaš otrok ukvarja le še z njimi in ne vidi ostalega sveta okoli sebe ter ga drugi sploh ne zanimajo, potem se z njim odpravite v posvetovalnico, kjer vam bodo dali odgovore, ki jih želite izvedeti. Na splošno pa je namišljeni prijatelj le znak, da se vaš otrok sooča z zapletenimi temami, s katerimi se srečujejo vsi otroci, ko stopajo v interakcijo s svetom. Nikar ne poskušajte uničiti njunega prijateljstva, vendar se v njun odnos ne vpletajte preveč. Igrajte njuno igro, vendar znotraj prej postavljenih mej, predvsem pa uživajte ob tej povsem normalni in dokaj pogosti čarobni fazi odraščanja svojega otroka.

NAVIDEZNI PRIJATELJI SKOZI ŠTEVILKE

Raziskave so potrdile, da je skoraj dve tretjini otrok do dopolnjenega sedmega leta starosti imelo navideznega prijatelja. Kmalu so ugotovili še, da imajo otroci v svoji družbi navidezne prijatelje tudi, ko so starejši, in da je prepričanje, da naj bi se njihovo prijateljstvo razdrlo ob vstopu otroka v šolo, zmotno. Rezultati anket so pokazali, da se je z namišljeno osebo igralo in pogovarjalo kar 31 odstotkov šolarjev, predšolskih otrok pa je bilo takšnih 28 odstotkov.

Včasih so psihologi menili, da so navidezni prijatelji nekaj nezaželenega, vendar se je do danes njihovo mnenje spremenilo. Strokovnjaki namreč ugotavljajo, da je igra z namišljenim prijateljem oblika domišljije, ki pri razvoju otrokove duševnosti igra pomembno vlogo. Malčkom pomaga razvijati tok misli in soočanje z različnimi čustvi, saj se otrok v tovrstni aktivnosti spoprijema s socialnimi situacijami (kot so na primer konflikti) na varen način. Namišljeni prijatelj namreč ne odgovarja nazaj in zato otrok dobiva tudi občutek kontrole in samozavesti, prav tako pa ga uči pozornosti.

V neki študiji so raziskovalci o namišljenih prijateljih spraševali 152 predšolskih otrok med tretjim in četrtem letom ter njihove starše. Po treh letih, ko so otroci vstopili v

šolo, pa je bilo 100 teh otrok in njihovih staršev ponovno anketiranih. Do sedmega leta starosti je 65 odstotkov otrok potrdilo, da so v določenem obdobju svojega življenja imeli namišljene prijatelje, znali pa so jih tudi opisati. Nekateri so bili zanje nevidni, spet drugi so imeli obliko veverice, panterja ali celo velikanskega slona. Raziskave so tudi potrdile dejstvo, da je bila večina namišljenih prijateljev šoloobveznih otrok nevidnih, približno polovica predšolskih otrok pa si je za prijatelja izbrala eno od svojih igrač.

V raziskavi, ki so jo opravili v Manchestru, so v prvo skupino dali 20 otrok z namišljenimi prijatelji, v drugo pa 20 otrok, ki jih niso imeli. Želeli so odkriti, ali se med sabo skupini razlikujeta po jezikovnih sposobnostih in kreativnosti. Prišli so do zaključka, da so imeli otroci iz prve skupine mnogo bolj razvito domišljijo, da so zelo ustvarjalni; to pripomore k boljšemu razvoju celotne otrokove osebnosti. Strokovnjaki so tudi ugotovili, da je pri mlajših otrocih težko ugotoviti, kje se področje fantazije in igre konča, kje se prične realnost in kako resnični so za otroke ti navidezni prijatelji. V sklopu opravljenih raziskav na temo namišljenih prijateljev je znanih še nekaj statističnih podatkov, kot na primer: predšolske deklice so imele navidezne prijatelje pogosteje kot dečki, toda do sedmega leta starosti so navadno tudi fantje imeli že kakšnega. 27 odstotkov otrok je svojega navideznega prijatelja celo opisalo, čeprav niti starši niso vedeli zanj.

Namišljene osebe se pojavljajo v vseh velikostih in oblikah, nekatere živijo v gradu, spet druge v gozdu, vsaka pa ima določen značaj in navadno tudi ime.

Piše: Petra Mauer (članek v reviji *Otrok in družina*)

Nekaj si lahko o namišljenih prijateljih preberemo tudi na spodnjem spletnem naslovu, kjer so si izkušnje izmenjali starši in svetovalni delavci v vrtcih:

<http://med.over.net/forum5/read.php?25,4717213,4776070,quote=1>

V Ljubljani, 5.2.2012

Pripravila
Tamara Danieli